

ผลการฟื้นฟูสมรรถภาพคนตาบอดด้านการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อม และการเคลื่อนไหว โรงพยาบาลท่าวังผา จ.น่าน

วัชรินทร์ ภิมาลย์ จุฬารัตน์ สุริยาทัย พยุง ถุงเสน กาญจนา ชนะขว้าง และคณะ

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงพรรณานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลลัพธ์โครงการฟื้นฟูสมรรถภาพคนตาบอดด้านการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว กลุ่มตัวอย่างเป็นคนพิการด้านการมองเห็นระดับ 4 และ 5 ที่มีภูมิลำเนาในท้องที่อำเภอท่าวังผา และอำเภอใกล้เคียง ไม่มีข้อจำกัดในการเดินและการเคลื่อนไหว และยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย จำนวน 30 คน ระหว่าง พฤศจิกายน 2553 - ตุลาคม 2554 รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่าคนพิการด้านการมองเห็นได้รับโอกาสจากชุมชนในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม เช่น งานบุญ การมีอาชีพ เป็นต้น ชุมชนเข้าใจและให้โอกาสคนพิการมากยิ่งขึ้น (จากอดีตคนตาบอดขาดโอกาสทางสังคมในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม) คนพิการด้านการมองเห็นจำนวน 5 ราย สามารถสร้างอาชีพการนวดไทย และออกไปให้บริการนวดที่บ้านได้ คนพิการด้านการมองเห็นมีคุณภาพชีวิตเพิ่มขึ้น ร้อยละ 20 (เฉลี่ยร้อยละ 68.75) สามารถช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 25 (เฉลี่ยร้อยละ 93.5) และมีความพึงพอใจในโครงการ ร้อยละ 90

ปัญหาสำคัญของคนพิการด้านการมองเห็นไม่ใช่การสูญเสียดวงตาแต่เกิดจากสังคมไม่ให้โอกาส การจัดอบรมในชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการทำความเข้าใจกับคนพิการด้านการมองเห็น

คำสำคัญ : คนพิการด้านการมองเห็น คนตาบอด ไม้เท้าขาว การฟื้นฟูสมรรถภาพคนตาบอดด้านการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว O&M

บทนำ

จากการสำรวจสภาวะสุขภาพของประชาชนโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2550 พบว่า ประเทศไทยมีประชากรที่มีความพิการจำนวน 1,871,860 ราย เป็นคนพิการด้านการมองเห็น 746,549 ราย เป็นร้อยละ 39.88 และจากการสำรวจในเขตอำเภอท่าวังผาในปี 2553 ของเครือข่ายบริการสุขภาพอำเภอท่าวังผา พบว่ามีคนพิการในเขตบริการรวม 969 คน เป็นคนพิการด้านการมองเห็น 114 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76 ของคนพิการทั้งหมด

ลักษณะของความบกพร่องทางสายตาแบ่งได้เป็น 2 อย่าง คือ มองเห็นเลือนลางและตาบอดสนิท ปัญหาด้านการมองเห็นเกิดได้กับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย อาจเกิดความผิดปกติตั้งแต่กำเนิดหรือจากโรคที่ส่งผลให้ตาบอด เช่น โรคต้อกระจก เบาหวาน เป็นต้น คนตาบอดถูกจัดอยู่ในกลุ่มคนพิการประเภทหนึ่ง เรียกคนพิการด้านการมองเห็น เมื่อเกิดความผิดปกติเกี่ยวกับดวงตา และถึงแม้ได้รับการแก้ไขโดยการผ่าตัดเปลี่ยนดวงตาแล้วแต่การมองเห็นก็ไม่ปกติ (เลือนลาง) โดยเด็กที่มีความผิดปกติตั้งแต่กำเนิดจะพบปัญหามากกว่าผู้ใหญ่ เช่น เด็กมีความผิดปกติด้านการเคลื่อนไหว เพราะต้องอาศัยการสัมผัสแทนการใช้สายตาจึงเคลื่อนไหวช้าร่วมด้วย โลเวนเฟล (Lowenfeld, 1973) คนตาบอดนอกจากปัญหาด้านการเคลื่อนไหวยังพบปัญหาด้านอื่นๆ ตามมาเช่น ด้านอารมณ์ เกิดความอาย ค่อนข้างใจน้อย หงุดหงิด และฉุนเฉียว มีความวิตกกังวลในการดำรงชีวิต เป็นต้น ด้านการพูดและการใช้ภาษา การรับรู้และความคิด การปรับตัวและพฤติกรรมทางสังคม เป็นต้น

การฟื้นฟูสมรรถภาพคนตาบอดด้านการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว (Orientation & Mobility หรือ O&M) เป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญ แต่ไม่ได้หมายถึงการทำให้คนพิการสามารถมองเห็นได้ แต่เป็นการเรียนรู้เพื่อให้คนตาบอดสามารถอาศัยอยู่ในสังคมได้โดยไม่ต้องพึ่งพาญาติหรือบุคคลใกล้ชิด โดยการเรียนรู้ในการใช้ประสาทสัมผัสที่เหลืออยู่ทดแทนประสาทสัมผัสทางตาหรือการมองเห็นเพื่อให้คนพิการด้านการมองเห็นสามารถช่วยเหลือตนเองในการทำกิจกรรมประจำวันได้ ปรับตัวอยู่ในสภาพแวดล้อมของตนเองได้อย่างมีความสุขและปลอดภัย สามารถเดินทางได้อย่างถูกต้อง ปลอดภัย สว่างได้ด้วยตนเอง รวมทั้งมีอาชีพสร้างรายได้และไม่เป็นภาระต่อครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

จังหวัดน่านได้เห็นความสำคัญในเรื่องคนพิการด้านการมองเห็นและการฟื้นฟูสมรรถภาพฟื้นฟูสมรรถภาพคนตาบอดด้านการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว (Orientation & Mobility หรือ O&M) กอปรกับไม่มีการจัดบริการในรูปแบบ O&M ในจังหวัดน่าน มาก่อน โรงพยาบาลท่าวังผา ซึ่งเป็นโรงพยาบาลในเครือข่ายบริการสุขภาพจังหวัดน่าน อาสาที่จะดำเนินการในโครงการพัฒนา

ระบบบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนตาบอดด้านการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว หรือ O&M และจัดตั้งศูนย์ O&M ในปี 2554 เพื่อให้คนพิการด้านการมองเห็นสามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ คุณภาพชีวิตดีขึ้น ประกอบอาชีพตามความถนัดและความสามารถ รวมทั้งดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยบุคคลใกล้ชิด โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เนื่องจากโครงการ O&M เป็นรูปแบบบริการแบบใหม่ซึ่งโรงพยาบาลท่าวังผาไม่มีประสบการณ์ในการจัดบริการ จึงได้มีการศึกษารูปแบบบริการที่จัดขึ้นและประเมินผลเพื่อเป็นรูปแบบการจัดบริการ O&M จังหวัดน่าน

การดำเนินการเริ่มตั้งแต่การเตรียมความพร้อมด้วยการส่งเจ้าหน้าที่ไปฝึกทักษะ ณ วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 2 คน (หลักสูตร 1 เดือน) ศึกษาดูงานโรงพยาบาลแพร่ ก่อนนำความรู้ที่ได้รับมาเผยแพร่ ให้แก่เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลท่าวังผา เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล และอาสาสมัคร ด้านการนำทางแก่คนพิการด้านการมองเห็นและเทคนิคการสอน การค้นหา คัดกรอง และชักชวนคนพิการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ หลังจากนั้นได้ค้นหาผู้พิการเชิงรุก โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของ รพ.สต. และ ชุมชน เป็นการตรวจสุขภาพตาให้แก่ผู้พิการด้านการมองเห็น และการประสานการขึ้นทะเบียนคนให้กับคนพิการ โดยการประเมินความพิการที่บ้านและส่งข้อมูลต่อโรงพยาบาลท่าวังผาเพื่อออกหนังสือรับรองความพิการและขึ้นทะเบียนต่อไป

โรงพยาบาลท่าวังผาได้จัดตั้ง ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนตาบอดด้านการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว ณ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน โดยการสนับสนุนสถานที่จากเทศบาลตำบลท่าวังผา ได้ ประยุกต์โปรแกรมฟื้นฟูสมรรถภาพคนตาบอดด้านการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว จากวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล (หลักสูตร 9 ถึง 10 วัน) ประกอบด้วย การสำรวจที่อยู่อาศัยหรือสถานที่ใหม่ๆ ที่ไม่คุ้นเคย การเดินทางกับผู้นำทางในกิจวัตรประจำวัน เทคนิคป้องกันตัวเอง การเดินทางโดยใช้ไม้เท้าขาวและจุดสังเกต การใช้ไม้เท้าขาวนอกอาคารสถานที่ การขึ้น-ลง บันได หรือรถ การเดินข้ามสิ่งกีดขวาง การตรวจสอบธนบัตร การฝึกการใช้ชีวิตประจำวัน การใช้ประสาทสัมผัสช่วยในการเดินทาง ได้แก่ การได้ยิน การสัมผัสและการดมกลิ่น มารยาททางสังคม โรงพยาบาลท่าวังผาได้เพิ่มเติมโปรแกรมคือการศึกษาฝึกทักษะให้กับญาติเพื่อให้สามารถช่วยเหลือผู้พิการได้ และจัดทีมติดตามฝึกทักษะที่บ้านอย่างต่อเนื่องในผู้พิการหลังอบรมแต่ละรายร่วมกับ รพ.สต. อสม. และชุมชน 2-3 ครั้ง/คน/ปี เป็นการติดตามและประเมินผล ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจแก่ผู้พิการและญาติ นอกจากนี้ได้สนับสนุนการเข้าร่วม

กิจกรรมสาธารณะ เช่น ประเพณีแข่งเรือ กิจกรรมปลูกป่าร่วมกับเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ การเดินรณรงค์ไม้เท้าขาว เป็นต้น

อุปสรรคในการดำเนินการพบว่าผู้พิการบางรายมีข้อจำกัดไม่สามารถมาฝึกรอบที่ศูนย์ฯ ได้ จึงได้ปรับปรุงหลักสูตรเป็นการอบรมเฉพาะกลางวัน (day case) โดยอาศัยสถานที่สาธารณะในชุมชนที่ผู้พิการอาศัยอยู่ ได้รับความร่วมมือจากท้องถิ่นในการรับส่งผู้พิการ โดยชุมชนอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ในการฝึกรอบ และรายบุคคล ในกรณีที่คนพิการมีข้อจำกัดสำหรับการเข้าร่วมกลุ่ม ณ บ้านและชุมชนของคนพิการเอง นอกจากนี้มีบางรายที่มีข้อจำกัดมากๆ ได้จัดการอบรมรายบุคคลที่บ้านของผู้พิการ

โรงพยาบาลท่าวังผาได้ดำเนินการทั้งหมด 3 รุ่นจำนวนเป็นการอบรมเป็นกลุ่มในศูนย์ฯจำนวน 2 รุ่นๆละ 10 คน และการอบรมแบบกลุ่มในชุมชนจำนวน 1 รุ่นจำนวน 7 คน การอบรมรายบุคคลที่บ้านจำนวน 3 คน รวมเป็น 30 คน มีระยะเวลาดำเนินการนาน 1 ปี จึงศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลลัพธ์โครงการฟื้นฟูสมรรถภาพคนตาบอดด้านการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว

วิธีการศึกษา

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาโดยประเมินผลการฟื้นฟูสมรรถภาพคนตาบอดด้านการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว โรงพยาบาลท่าวังผา จ.น่าน กลุ่มตัวอย่างเป็นคนพิการด้านการมองเห็นระดับ 4 และ 5 ที่มีภูมิลำเนาในท้องที่อำเภอท่าวังผา และอำเภอใกล้เคียง ใช้สิทธิการรักษาขอ ระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (สิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้า ประเภทมีสิทธิขอยกคนพิการ:บัตรทอง 74) ไม่มีข้อจำกัดในการเดินและการเคลื่อนไหว และยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย จำนวน 30 คน ระหว่าง พฤศจิกายน 2553 - ตุลาคม 2554

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เป็นการประเมินผลลัพธ์การฟื้นฟูสมรรถภาพคนตาบอดด้านการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว โรงพยาบาลท่าวังผา จังหวัดน่าน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามแนวคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ จากวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านประกอบด้วย นักกายภาพบำบัด ผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง และ แพทย์ ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขและใช้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วยเครื่องมือ 4 ส่วน คือ

1. ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลประวัติความพิการ ข้อมูลระดับความพิการ
2. แบบประเมินคุณภาพชีวิต เป็นการประเมินคุณภาพชีวิตคนพิการเปรียบเทียบก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ
3. แบบประเมินการประกอบกิจวัตรประจำวัน เป็นการประเมินความสามารถของคนพิการในการช่วยเหลือตัวเองในการทำกิจวัตรประจำวัน
4. แบบประเมินความพึงพอใจ เป็นการประเมินความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการของคนพิการ และญาติ

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากคนพิการด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ระดับ 4 และ 5 จำนวน 30 คน ที่เข้าร่วมโครงการ จากนั้นประเมินผลลัพธ์และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาโดยแสดงเป็นค่าเฉลี่ยและร้อยละ

ผลการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน มีอายุระหว่าง 40-81 ปี เป็นหญิง จำนวน 13 คน ชาย 17 จำนวน กลุ่มวัยกลางคน จำนวน 10 คนและสูงอายุ จำนวน 20 คน และ คนพิการจำนวน 13 คนมีปัญหาซับซ้อน คือมีปัญหาด้านความจำ และโรคประจำตัว

ภายหลังจากเข้าร่วมโครงการพบว่า คนพิการด้านการมองเห็นได้รับโอกาสจากชุมชนในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม เช่น งานบุญ การมีอาชีพ เป็นต้น ชุมชนเข้าใจและให้โอกาสคนพิการมากยิ่งขึ้น (จากอดีตคนตาบอดขาดโอกาสจากสังคมในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม) คนพิการด้านการมองเห็นจำนวน 5 รายสามารถสร้างอาชีพการนวดไทย และออกไปให้บริการนอกบ้านได้ คนพิการวัยสูงอายุสามารถ ไปวัด ฟังธรรมะ และเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนและสังคม

คนพิการด้านการมองเห็นมีคุณภาพชีวิตเพิ่มขึ้น ร้อยละ 20 สามารถช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 25 และคนพิการด้านการมองเห็นและญาติพึงพอใจ ในกิจกรรม โครงการ ร้อยละ 90 ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางแสดงผลลัพธ์ของกิจกรรมโครงการ (n=30)

รายการเครื่องมือ	ค่าเฉลี่ยก่อนดำเนินการ	ค่าเฉลี่ยหลังดำเนินการ
คุณภาพชีวิต	48.75	68.75
ความสามารถช่วยเหลือตนเอง	68.5	93.5
ความพึงพอใจต่อกิจกรรมโครงการ	N/A	90

การอภิปรายและวิจารณ์

ข้อมูลคนพิการด้านการมองเห็นที่เข้าร่วมโครงการพบว่า ส่วนมากจะเป็นคนพิการในวัยสูงอายุ ซึ่งเกิดจากปัญหาความเสื่อมของสภาพร่างกายและโรคประจำตัว เช่น เบาหวาน เป็นต้น ส่งผลให้ประชากรสูงอายุมีอัตราเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาด้านการมองเห็นมากยิ่งขึ้น สำหรับคนพิการวัยเด็กหรือวัยกลางคน มักพบไม่มาก เกิดจากอุบัติเหตุ หรือ ตาบอดมาตั้งแต่กำเนิด

จากผลการประเมินการฟื้นฟูสมรรถภาพคนตาบอดด้านการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อม และการเคลื่อนไหว โรงพยาบาลท่าวัง จ.น่าน พบว่ากลุ่มคนพิการด้านการมองเห็นถึงแม้ว่าจะมีเพียงร้อยละ 11.76 เมื่อเทียบกับจำนวนคนพิการในเขตอำเภอท่าวังผา แต่ก็ยังเป็นกลุ่มคนพิการที่มีศักยภาพในตัวเองสูง และแต่ละคนมีความสามารถที่แตกต่างกันไป ทั้งด้านประสาทสัมผัส โดยเฉพาะการได้ยิน การเล่นดนตรี และการนวด การมองเห็น ไม่เป็นอุปสรรคสำหรับการดำรงชีวิตประจำวันแต่อย่างใด

คนพิการด้านการมองเห็นเป็นบุคคลที่ขาดโอกาสทางสังคม จากความกลัวที่เกิดขึ้นกับคนพิการและญาติ ทั้งความกลัวอุบัติเหตุ กลัวหลง เป็นต้น รวมทั้งสังคมขาดความเข้าใจเกี่ยวกับคนพิการและศักยภาพของพวกเขาเหล่านั้น ส่งผลให้คนพิการด้านการมองเห็นอาศัยอยู่ในบ้านเพียงลำพังไม่สามารถออกสู่สังคมได้ นอกจากนั้นบางรายยังพบปัญหาด้านการเคลื่อนไหว ไม่สามารถทรงตัวและเดินได้ด้วยตนเองเนื่องจากคนพิการนอนเป็นระยะเวลานาน อีกทั้งบุคลากรด้านสาธารณสุขมักไม่ให้ความสนใจกับคนพิการด้านการมองเห็นมากนัก เนื่องจากขาดทั้งความรู้และประสบการณ์ในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนตาบอดด้านการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว ภายหลังจากการจัดกิจกรรมและมีการติดตามที่บ้านร่วมกับ รพ.สต. อสม. และชุมชน หรือแม้แต่การจัดกิจกรรมการอบรมในชุมชน ส่งผลให้ญาติ ชุมชนและสังคมมีความเข้าใจและให้โอกาสกับคนพิการด้านการมองเห็นได้แสดงศักยภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งยังให้โอกาสกับคนพิการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม บุคลากรสาธารณสุขมีความรู้ด้านการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคน

ตามอดด้านการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว สามารถติดตามประเมินผลและดูแลคนพิการ ภายหลังจากการส่งต่อเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม โครงการ และคนพิการด้านการมองเห็นสามารถก้าวข้ามผ่านความกลัวออกจากโลกอันมืดมิด สามารถเรียนรู้การใช้ทักษะได้อย่างถูกต้องและปลอดภัยในชีวิตประจำวัน มีสุขภาพจิตที่ดีและสุขภาพกายที่แข็งแรง

ภายหลังจากการฝึกกิจกรรม โครงการ คนพิการวัยกลางคนที่ต้องการมีอาชีพ ได้มีการประสานงานกับสมาคมคนตาบอดจังหวัดน่านเพื่อส่งคนพิการเข้ารับการฝึกนวด มีอาชีพและรายได้เงินจือครอบครัว บางรายมีการสอนเพิ่มเติมพิเศษ เช่น การใช้อักษรเบรลล์สำหรับคนพิการด้านการมองเห็น

จากการจัดกิจกรรม โครงการ ในปี 2554 และการประยุกต์โปรแกรมการฝึกจากวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล โรงพยาบาลท่าวังผาจึงมีรูปแบบการฝึก โดยเน้นคนพิการเป็นสำคัญ จากข้อมูลพบว่าคนพิการมีความหลากหลาย จึงมีการจัดกลุ่มตามอายุและความสามารถของคนพิการด้านการมองเห็น เพื่อจัดโปรแกรมการฝึกตามความเหมาะสมกับคนพิการแต่ละกลุ่ม และระหว่างกิจกรรม โครงการ การอบรมจะมีการประสานกับ รพ.สต. อสม. และชุมชนเพื่อเรียนรู้ร่วมกัน

ในการจัดอบรมเป็นเพียงส่วนหนึ่งและเป็นเพียงก้าวแรกก้าวเล็กๆ ในการเดินทางออกสู่โลกกว้างของคนพิการ เนื่องจากภายหลังจากการฝึกแล้วคนพิการต้องเรียนรู้เพิ่มเติม และฝึกการใช้ทักษะที่ได้เรียนรู้เพื่อประยุกต์ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตประจำวันในสภาพแวดล้อมที่อาศัยอยู่ เช่น การเดินบนคันนา การเดินบนสะพานไม้ การเดินข้ามคูคลอง เป็นต้น โดยมีญาติและชุมชน ดูแลเรื่องความปลอดภัยให้กับคนพิการ รวมทั้งช่วยเหลือกรณีที่เกิดการหลงทาง

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

โอกาสเป็นสิ่งสำคัญสำหรับคนพิการด้านการมองเห็น โอกาสจากหน่วยบริการของรัฐทุกภาคส่วนในการจัดกิจกรรม โครงการ ญาติและคนตาบอดให้โอกาสตัวเองในการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในตัวเอง “ปัญหาสำคัญของคนพิการด้านการมองเห็นไม่ใช่การสูญเสียดวงตา แต่เกิดจากสังคมไม่ให้โอกาส การจัดอบรมในชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการทำความเข้าใจกับคนพิการด้านการมองเห็น”

บทเรียนที่ได้รับ

โรงพยาบาลท่าวังผา รับเป็นศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนตาบอดด้านการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว แม้ว่าไม่มีประสบการณ์มาก่อน แต่เห็นว่าเป็นโครงการที่มีประโยชน์ต่อผู้

พิจารณาการมองเห็นจึงรับดำเนินการ พบว่าปัญหาสำคัญของคนพิจารณาการมองเห็นไม่ใช่การสูญเสียดวงตา แต่เกิดจากสังคมไม่ให้โอกาส การจัดอบรมในชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการทำความเข้าใจกับคนพิจารณาการมองเห็น การสร้างเครือข่ายและการประสานงานร่วมกับเครือข่ายทุกภาคส่วน เป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลให้กิจกรรมโครงการประสบผลสำเร็จ

การนำสิ่งที่ได้รับจากการศึกษา/วิจัย ในครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์

ในปีงบประมาณ 2555 โรงพยาบาลท่าม่วงฯ ได้ผลักดันโครงการนี้เป็นโครงการของจังหวัดน่าน ผ่านสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน โดยได้พัฒนาเป็นศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนตาบอดด้านการทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหวของจังหวัดน่าน ได้รับความร่วมมือเครือข่ายบริการสาธารณสุขจากทุกอำเภอ ในจังหวัดน่าน และองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการคัดกรองผู้พิการเพื่อเข้าร่วมโครงการ การสนับสนุนสถานที่ในการฝึกอบรม การสนับสนุนยานพาหนะในการรับส่ง และส่งเจ้าหน้าที่ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งมีเป้าหมายผู้พิจารณาการมองเห็นจำนวน 50 ราย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ที่ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดบริการ O&M ขอขอบคุณผู้บริหาร โรงพยาบาลท่าม่วงฯ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอท่าม่วงฯ ที่ให้ความสนับสนุนในการจัดตั้งศูนย์ O&M ขึ้นในอำเภอท่าม่วงฯ

ขอขอบคุณวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล ในการฝึกอบรมครูฝึก O&M หลักสูตร O&M Instructor และแนวทางการจัดทำหลักสูตรสำหรับการจัดกิจกรรม O&M ขอขอบคุณเทศบาลตำบลท่าม่วงฯ ที่อำนวยความสะดวกด้านสถานที่ในการจัดตั้งศูนย์ O&M ขอขอบคุณเครือข่ายสุขภาพจังหวัดน่านและสมาคมคนตาบอดจังหวัดน่าน ที่ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมทั้งการคัดกรองคนพิจารณาการมองเห็นเข้าร่วมกิจกรรมและการส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ขอขอบคุณสมาคมคนตาบอดสาขาภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ที่ให้ความสนับสนุนด้านวิทยากรในการจัดกิจกรรม ขอขอบคุณผู้นำชุมชน แกนนำชุมชน อสม. สอบต .และอบต. ที่ให้ความสำคัญและอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ในการจัดอบรมในชุมชน และขอขอบคุณคนพิจารณาการมองเห็นและญาติคนพิจารณาการมองเห็น ที่ให้ความร่วมมือและให้โอกาสได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ ถึงแม้ว่าการฝึกจะมีความยากลำบากเพียงใดก็ไม่ย่อท้อและสามารถฝึกจนกระทั่งผ่านหลักสูตรที่กำหนดไว้

เอกสารอ้างอิง

แฉล้ม เข้มเอี่ยม. (2554). การทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว. นครปฐม : วิทยาลัยราช

สุดา มหาวิทยาลัยมหิดล. (เอกสารประกอบการบรรยาย)

แฉล้ม เข้มเอี่ยม. (2554). เทคนิคการเดินทางของคนตาบอด. นครปฐม : วิทยาลัยราชสุดา

มหาวิทยาลัยมหิดล. (เอกสารประกอบการบรรยาย)

มูลนิธิพัฒนาคนพิการไทย. (2550). คู่มือหลักสูตรพัฒนาอาสาสมัครเพื่อคนพิการ . นนทบุรี โรงพิมพ์อิมสู

ของมูลนิธิคนพิการไทย(โดยคนพิการ) .

ธรรม จตุนาม. (2554). วิธีชีวิตคนตาบอด. นครปฐม : วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล. (เอกสาร

ประกอบการบรรยาย)

อรอนงค์ สงเจริญ. (2554). จิตวิทยาคนพิการ. นครปฐม : วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล. (เอกสาร

ประกอบการบรรยาย)

Lowenfeld, B. (1973) .**The Visually Handicapped Child in School**. New York : John Day, 1973.